

מ"ת 12522/11/13 - מדינת ישראל נגד ג.ו.

בית המשפט המחוזי בירושלים
בפני כב' השופט משה סובל

05 בינואר 2014

מ"ת 12522-11-13 מדינת ישראל נ' ווערי

מדינת ישראל
ע"י פרקליטות מחוז ירושלים

ג.ו. (עציר)
ע"י ב"כ עו"ד צחי רז

המבקשת

נגד
המשיב

החלטה

1. לפניי בקשה למעצרו של המשיב עד תום ההליכים המשפטיים. המשיב עומד לדין בעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה (לפי סעיף 332(2) לחוק העונשין, תשל"ז-1977); גניבת רכב (לפי סעיף 413ב(א) או (ב) בצירוף סעיף 29 לחוק); וחבלה במזיד ברכב (לפי סעיף 413 בצירוף סעיף 29 לחוק).

2. המשיב הסכים כי קיימות ראיות לכאורה לעובדות ולעבירות הנטענות נגדו בכתב האישום, כדלקמן: המשיב קשר עם שני אנשים נוספים, שזהותם אינה ידועה, לגנוב כלי רכב, למכור אותם בשטחי יהודה ושומרון ולהתחלק בשלל. הקשר נרקם ביום 30.10.13. עוד באותו היום סמוך לשעה 20:45 הגיעו השלושה לרח' משה קול בירושלים על מנת לגנוב כלי רכב. הם ניגשו לאחד הרכבים שחנה סמוך למרכז מסחרי, שברו את חלון הנהג, החליפו את מחשב הרכב ושברו את הסוויץ' כדי להתניע את הרכב. אותה עת תצפת המשיב במטרה להתריע מפני עוברי אורח. לאחר שהרכב הותנע, נהג בו המשיב והחל בנסיעה לכיוון מחסום קלנדיה. ניידת משטרה שהוזעקה באמצעות מערכת "פוינטר" המותקנת ברכב, החלה לדלוק אחרי המשיב. כאשר המשיב התקרב לצומת עטרות הוא הבחין בניידת, והחל לנסוע במהירות תוך שהוא מזגזג בין נתיבים ועוקף בפראות כלי רכב שנסעו באותה העת בכביש. משפנה ימינה לכביש 45, הבחין המשיב בניידת משטרה החוסמת את נתיב נסיעתו. בעקבות כך הוא ביצע פניית פרסה מהירה והחל לנסוע בחזרה לצומת עטרות, שם עקף ניידת משטרה נוספת אשר חסמה את נתיב התנועה, חצה את הצומת בנסיעה מהירה בעוד הרמזור מראה אדום, ופנה שמאלה לכביש 404. בעת הנסיעה וחציית הצומת אילץ המשיב כלי רכב נוסעים לבצע בלימת פתע על מנת להימנע מהתנגשות ברכבו. הוא המשיך בנסיעה פראית בכביש 404 במהירות של כ-160 קמ"ש בעוד ניידת משטרה נוסעת אחרי הרכב הגנוב ומשמיעה צפרור. בהמשך, התקרב המשיב למחלף בן ציון, שם הבחין במחסום משטרה נוסף. על מנת להמשיך במנוסתו, ביצע פניית פרסה מהירה במעבר המיועד לרכב ביטחון

בלבד, וגרם לכלי רכב שנסעו בנתיב הנגדי לסטות מנתיב נסיעתם ולבצע בלימת פתע כדי שלא להתנגש ברכבו. המשיב המשיך בנסיעה מהירה לכיוון צומת עטרות, בעוד ניידת משטרה נוסעת אחריו ומהבהבת לו לעצור. בהגיעו לצומת עקף ניידת משטרתית שחסמה את הפנייה ימינה, פנה לכיוון אזור התעשייה עטרות, עקף רכב של מג"ב שחסם את נתיב נסיעתו וגרם למספר שוטרי מג"ב שעמדו על הכביש לסגת לאחור. המשיב המשיך בנסיעה מהירה לכיוון מחסום קלנדיה תוך שהוא עובר מעגל תנועה בכיוון הנסיעה הנגדי, ומעת לעת אף נוסע במסלול הנסיעה הנגדי ומסכן את כלי הרכב שבכביש. כאשר הגיע למחסום קלנדיה, ביצע המשיב פנייה חדה לשביל עפר המוביל למגרש חניה, איבד שליטה על הרכב, עלה על המדרכה ונעצר. כתוצאה מכך נפתחו כריות האוויר ברכב. בשלב זה יצא המשיב מן הרכב והחל לברוח רגלית מהמקום. אחד השוטרים קרא לו לעצור, אך הוא המשיך במנוסתו. כאשר שוטר אחר תפס את המשיב, הוא התנגד למעצר, דחף את השוטר והחל מאבק ביניהם. לבסוף נעצר המשיב בסיוע שוטרים נוספים שהשתלטו עליו.

3. כאמור, המשיב הסכים כי קיימות לחובתו ראיות לכאורה. ממילא גם הסכים כי קמה נגדו עילת מעצר. לבקשתו, ניתנה הוראה לשירות המבחן להגיש תסקיר מעצר לצורך בחינת חלופת מעצר שהציע, לפיה ישהה במעצר בית בבית הוריו בשכונת א-טור.

4. תסקיר המעצר הראשון הוגש ביום 24.11.13. נאמר בו כי המשיב הנו רווק בן 22, ללא עבודה מסודרת, שהתגורר טרם מעצרו בבית הוריו. למשיב שתי אחיות נשואות, והוא הבן הקטן במשפחה. אביו עובד ואמו עקרת בית. המשיב השלים 11 שנות לימוד, שלאחריהן עזב את ספסל הלימודים, החליף עבודות והתקשה לשמור על רצף תעסוקתי. קווי האישיות שלו ילדותיים; הוא מתקשה להציב גבולות; והסברו לביצוע העבירות נתלה במחסור הכלכלי אליו נקלע ובלחצים שהופעלו עליו לפני ותוך כדי האירועים. קצין המבחן התרשם כי המשיב "מתחיל להבין את חומרת התנהגותו, וכי יש בו מידה מסוימת של התבוננות" כלפי ההשלכות של התנהגותו. אין לחובתו הרשעות קודמות, אך פתוח נגדו תיק מב"ד מיום 29.9.13 בגין תקיפת בן זוג, איומים והטרדה באמצעות טלפון. לאור כל אלה, התרשמות שירות המבחן הייתה שהמשיב מצוי בתקופה האחרונה בתהליך של הידרדרות וכי קיים סיכון בינוני להישנות התנהגות פוגעת מצדו. לאחר הפגישה עם שני ההורים המליץ שירות המבחן שלא לקבל את חלופת המעצר המוצעת בבית ההורים, וזאת מאחר שההורים התקשו להציב גבולות בפני המשיב במהלך תקופת התבגרותו, כך שקיים ספק האם חלופת המעצר בבית ההורים תצליח לאיין באופן סביר את מסוכנותו. לכך מצטרפת העובדה שאין אפשרות להתקין באזור מגורי ההורים איזוק אלקטרוני. קצין המבחן הוסיף עם זאת כי נוכח גילו הצעיר והנטייה של המשיב לרצות אחרים, שהייתו במעצר לתקופה ממושכת עלולה לדרדר אותו עוד יותר.

5. בדיון שהתקיים ביום 26.11.13 ביקש ב"כ המשיב להורות לשירות המבחן להגיש תסקיר משלים, בו יתבחן חלופת מעצר אחרת, של מעצר בית בבית סבתו בוואדי ג'וז. נעתרתי לבקשה. התסקיר המשלים הוגש ביום 3.12.13. נאמר בו כי סבתו של המשיב לא הגיעה לשיחה עם קצין המבחן, ואף נמסר כי מצבה הבריאותי אינו תקין, ולפיכך לא ניתן להמליץ על מעצר בית בביתה. עם זאת, קצין המבחן בחן חלופה אחרת, של מעצר בית אצל שני דודיו של המשיב המתגוררים גם הם בוואדי ג'וז. אלא שגם

חלופה זו נפסלה, לאחר שקצין המבחן התרשם כי הדוד האחד של המשיב ורעייתו של הדוד אינם מעורים בחייו, אינם מודעים לעבירות המיוחסות לו ואינם יכולים להוות גורם סמכותי כלפיו. דודו השני של המשיב אמנם הרשים כי יוכל להוות גורם סמכותי כלפיו ולשמש מפקח אפקטיבי, אלא שאותו דוד מסר כי לא יוכל לקבל את המשיב לביתו במסגרת חלופת מעצר. לאור זאת, וחרף גילו הצעיר של המשיב והעובדה כי זהו מעצרו הראשון, הודיע קצין המבחן כי הוא איננו ממליץ לשחרר את המשיב לחלופת מעצר אצל מי מדודיו, שכן לא יהיה בחלופה זו כדי לאיין את הסיכון הנשקף ממנו.

6. בדיון נוסף שקיימתי ביום 11.12.13 ביקש המשיב להורות לשירות המבחן לערוך תסקיר שלישי בענייניו, בו תיבחן חלופת מעצר נוספת, בביתו של אדם המתגורר בעיר שדרות, שהעסיק בעבר את המשיב, מכיר אותו שנים רבות ומוכן לקבלו למעצר בית בביתו ולפקח עליו. נעתרתי גם לבקשה הזו, חרף התנגדות המאשימה. התסקיר המשלים הנוסף הוגש ביום 25.12.13. נאמר בו כי קצין המבחן נפגש עם מעסיקו לשעבר של המשיב ועם אדם נוסף שעובד אצל אותו מעסיק. המעסיק מסר כי המשיב עבד אצלו בעבר בעבודות מסגרות בחצר ביתו שבשדרות, וביצע את העבודה לשביעות רצונו. עוד מסר המעסיק כי לו עצמו יש עבר פלילי קל בגין עבירה שביצע לפני מספר שנים רב, וכי אותה עבירה בוצעה על רקע גירושיו ואינה קשורה לעבירות בהן מואשם המשיב. קצין המבחן התרשם כי המעסיק לשעבר יוכל לשמש דמות סמכותית ומפקח ראוי עבור המשיב במסגרת חלופת מעצר בביתו, וכי יש למעסיק את התנאים הפיזיים הנאותים להחזקת המשיב במעצר בית תקופה ממושכת. השילוב של פיקוח הדוק, תעסוקת המשיב במסגרייה של אותו אדם, והריחוק הגיאוגרפי בין שדרות לבין מקום ביצוע העבירות בירושלים, מסוגלים לדעת קצין המבחן לאיין את מסוכנות המשיב, מה גם שההידרדרותו קשורה בין היתר לסביבה החברתית עמה היה בקשר טרם מעצרו. קצין המבחן התרשם לטובה גם מהאדם הנוסף העובד אצל המעסיק לשעבר, שהוא "בחור צעיר, חיובי, המבין את חובת הפיקוח והדיווח, ומגנה התנהגות עוברת חוק". לפיכך, הומלץ לשחרר את המשיב למעצר בית בבית מעסיקו לשעבר, שישמש מפקח ראשי ולצדו העובד הנזכר, שישמש מפקח נוסף. קצין המבחן ציין כי ההמלצה נובעת בין השאר מכך שהמשיב עדיין לא גיבש את אישיותו, ביצע את העבירות על רקע קווים ילדותיים באישיותו, וכיום מגלה סימנים להתחלה של הבנה ביחס למעשיו וחומרתם. כן הומלץ על מתן צו פיקוח למשיב למשך חצי שנה שבמהלכה תיבחן השתלבותו בתכנית טיפולית.

7. המאשימה מתנגדת להמלצת שירות המבחן, ותולה את התנגדותה בחומרת העבירות המיוחסות למשיב, בחשש הנגזר מכך בנוגע לסיכון שלום הציבור והימלטות המשיב מהליכי שפיטה, וכן בעבר הפלילי המשמעותי של המעסיק לשעבר שבביתו מוצעת חלופת המעצר. התנגדות המאשימה מקובלת עלי.

8. אירועים של בריחה משוטרים ואי-ציות להוראותיהם תוך כדי מרדף ונהיגה פרועה המסכנת חיי אדם, מייצגים תופעה קשה ומאיימת שזכתה להתייחסות מחמירה בפסיקה לא רק במישור הענישתי אלא גם במישור המניעתי במסגרת דיני המעצרים. ההלכה מורה כי למעט יוצאים מן הכלל, דינו של נהג המעורב באירוע מסוג כזה הנו מעצר עד תום ההליכים בלא שחרור לחלופה. הטעם לכך נעוץ בעובדה ש"הנהגים בנהיגה הפרועה על כל העבירות הנלוות, שאינם נתונים למורא החוק, מגלמים ככלל סיכון

ממשי לבטחון הציבור" (בש"פ 6433/06 מדינת ישראל נ' אבולקיעאן, מיום 9.8.06, פסקה ז'). עוצמת הסיכון נובעת מהאינדיקציות השונות הנלמדות מעצם המרדף, "שבנוסף על הסכנה הכרוכה בו לעוברי אורח ונהגים תמימים, הוא גם מעיד על היות המשיב אדם פורק עול, שאינו נתון למורא החוק, ושכדי לחלץ את עורו הוא מוכן אף לסכן את חייהם ורכושם של אחרים" (בש"פ 9608/05 מדינת ישראל נ' אלקווקילי, מיום 11.10.05, פסקה 3). הזלזול והבוז הבאים לידי ביטוי באי-כיבוד הוראות השוטרים וסיכון שלום הולכי הרגל והנוסעים בכביש, מצביעים על מי שאינו נרתע מליטול חלק במרדף כזה "כי הוא אינו ירא מן הדין ואין לבטוח בו שלא יפר את תנאי חלופת המעצר, מגבילים ככל שיהיו" (בש"פ 7047/04 אלעאס נ' מדינת ישראל, מיום 12.8.04). כך הוא הדבר, שהרי שחרור לחלופת מעצר מחייב לתת אמון במשחרר שימלא אחר תנאי השחרור, ואילו אדם השם לקלס את הוראות השוטרים ומאלצם לרדוף אחריו ברחובה של עיר תוך סיכון העוברים ושבים מעיד על עצמו "שהוא מוכן ומזומן להימלט מרשויות החוק" ובתור שכזה אינו ראוי לאמון (בש"פ 7455/09 אבו רקייק נ' מדינת ישראל, מיום 29.9.09, פסקה 8; ראו עוד בש"פ 5588/11 אלסייד נ' מדינת ישראל, מיום 2.8.11; בש"פ 2898/11 ביטון נ' מדינת ישראל, מיום 17.4.11). לפיכך, "מי שכך נוהג חושף לעיני כל עד כמה מופלגת היא הסכנה הטמונה בו, ועל כן אין בחלופה המוצעת כדי לאיין סכנה זו" (בש"פ 2613/06 סראיעה נ' מדינת ישראל, מיום 2.4.06). עד כדי כך מגעת החומרה, שפעמים שהיא עשויה להוביל לשלילת חלופת מעצר גם אם מדובר בנאשם שעברו הפלילי נקי ושזו לו ההסתבכות הראשונה עם החוק (כפי שהיה בבש"פ 6433/06, בש"פ 7047/04, בש"פ 5588/11, הנ"ל, וכן בבש"פ 7625/04 זקות נ' מדינת ישראל, מיום 23.8.04, ובבש"פ 7149/12 זהראן נ' מדינת ישראל, מיום 11.10.12).

9. אכן, הכלל המתואר לעיל אינו הרמטי, ויתכנו מקרים בהם תהיה נכונות לשקול מעצר בית גם לגבי נאשם בהימלטות משוטרים אגב מרדף וסיכון חיי אדם. מדובר בעיקר במקרים שבהם הנאשם הוא בחור צעיר ונעדר עבר פלילי, כאשר לעתים מצטרף לכך נתון מקל נוסף כגון מצב בריאותי לקוי של הנאשם, התמשכות ההליך העיקרי, ונסיבות מקלות של האירוע עצמו (ראו, למשל, בש"פ 2465/05 אלחמיד נ' מדינת ישראל (מיום 23.3.05); בש"פ 1295/05 אלאטראש נ' מדינת ישראל (מיום 17.2.05); בש"פ 5131/05 סוואעד נ' מדינת ישראל (מיום 26.6.05); בש"פ 347/05 קורעאן נ' מדינת ישראל (מיום 23.1.05); בש"פ 10550/05 מדינת ישראל נ' מוחרב (מיום 15.11.05); בש"פ 10978/07 מדינת ישראל נ' אבו ואקד (מיום 26.12.07); בש"פ 3494/11 מדינת ישראל נ' בראון (מיום 6.5.11)). אלא שמצבים אלה הנם בבחינת חריג לכלל, השמור לנסיבות יוצאות דופן, וככזה יש לבחון את השימוש בו בזהירות המתחייבת, תוך מתן משקל ראוי לשיקולים הנעוצים באינטרס הציבורי ומחייבים בדרך כלל מעצר של מי שביצע לכאורה עבירות מהסוג האמור.

10. המקרה של המשיב אינו מאפשר את יישום החריג לכלל, חרף גילו הצעיר והעובדה שאין לחובתו הרשעות קודמות. המשיב חבר לקבוצה שגמרה אומר לגנוב כלי רכב מישראל ולהעבירם לשטחי יהודה ושומרון לשם בצע כסף. לאחר שהמטרה עלתה על עקבותיו, הפגין המשיב זלזול והתרסה כלפי השוטרים, נמנע שוב ושוב מלציית להוראתם לעצור, וביצע נסיעה פראית המשולבת בעבירות תעבורה חמורות ובסיכון בטיחותם של נהגים אחרים. בין היתר חצה המשיב צומת באור אדום, נסע במהירות של כ-160 קמ"ש, ביצע פניית פרסה מהירה במקום אסור לכך, גרם לשוטרים לסגת לאחור כדי שלא

להיפגע מרכבו, וגרם לכלי רכב לסטות מנתיב נסיעתם ולבלום בפתאומיות. גם לאחר שאיבד את השליטה על הרכב, לא אמר המשיב נואש, והחל לברוח רגלית מהשוטרים, המשיך במנוסתו חרף הוראת שוטר שיעצור, ואף התנגד למעצר ודחף שוטר תוך ניהול מאבק עמו. כל אלה מצביעים על זלזול מופגן במרות אנשי החוק ובתוקף ההוראות הניתנות על ידם בדין ובסמכות. על מנת שאדם שביצע לכאורה מעשים כאלה ישוחרר למעצר בית, יש צורך בחלופת מעצר איכותית ונטולת פגמים וספקות. רק חלופת מעצר כזו עשויה להפיג את החשש הממשי שנאשם כזה יוסיף לסכן את שלום הציבור או יחמוק מאימת הדין ומהתייצבות להליכים המתנהלים נגדו. חלופת המעצר המוצעת בבית מעסיקו לשעבר של המשיב אינה עונה על דרישות אלה.

11. כאמור, המלצתו החיובית של שירות המבחן לגבי חלופה זו ניתנה על יסוד דבריו של המעסיק לקצין המבחן "כי יש לו עבר פלילי קל" וכי "העבירה היא לפני מספר שנים רב, וכי היא הייתה על רקע גירושיו, ואיננה קשורה לעבירות בהן מואשם ג'מיל". אלא שהרישום הפלילי של המעסיק, כפי שהוגש לבית המשפט, חושף תמונה שונה. המעסיק נדון בשנת 2006 למאסר בפועל למשך 12 חודשים, לאחר שהורשע בעבירות גניבה והתפרצות למקום מגורים (עבירות משנת 2005). שנתיים קודם לכן (ב-2004) הוא נדון למאסר בפועל למשך 16 חודשים (הכוללים בתוכם הפעלת עונש מאסר מותנה) לאחר שהורשע בסחר בסמים מסוכנים (עבירה משנת 1999) וגניבה והתפרצות למקום מגורים (עבירות משנת 2004). שנה קודם לכן (ב-2003) נדון המעסיק למאסר בפועל של 6 חודשים לאחר שהורשע בגניבה והתפרצות למקום מגורים (עבירות משנת 2003). הרשעות ועונשים אלה מצטרפים למאסרים בפועל שנגזרו על המעסיק במהלך שנות ה-70 וה-80' בגין עבירות רכוש ואלימות רבות. אמנם המעסיק, שהופיע בפניי, הסביר כי עלה על פסים נורמטיביים ודבק בהם משך תקופה ארוכה, וכי הסתבכויותיו בשנים 2003 עד 2006 קשורות למצוקה זמנית, ממנה יצא בהצלחה והשתקם עת עבר לגור בשדרות ולעסוק שם בעבודות מסגרות. יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם ממספר הרשעות ועונשי מאסר שנגזרו על המעסיק במהלך העשור האחרון. מדובר בהיקף משמעותי של עבירות בעלות חומרה של ממש (הכוללות עבירות רכוש מסוג העבירות בהן מואשם המשיב). בכל מקרה, לא ניתן לאשר את המלצת שירות המבחן שעה שסברת קצין המבחן הייתה שמדובר בעבר פלילי קל, מלפני שנים רבות, שאינו קשור לעבירות בהן מואשם המשיב.

12. הלכה היא כי "מי שהורשע בפלילים והפר את החוק אינו ראוי ככלל לשמש כמפקח על נאשם המשוחרר לחלופת מעצר משום שקשה ליתן בו אמון כי ישגיח ויקפיד על קיום ההוראות החוקיות הכרוכות בכך" (בש"פ 8642/09 מדינת ישראל נ' פלוני, מיום 3.11.09; וראו בהקשר של עבירת סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה: בש"פ 5221/12 איברהים נ' מדינת ישראל, מיום 9.7.12). אמנם גם כלל זה נתון לחריגים, כך שניתן לעתים לאשר חלופת מעצר גם תחת פיקוחו של מי שהורשע בעבר, וזאת אם "מדובר בהרשעה מינורית" (בש"פ 1734/11 צבאן נ' מדינת ישראל, מיום 10.3.11; ראו עוד בש"פ 2110/12 מדינת ישראל נ' אדוניה, מיום 14.3.12; בש"פ 6848/09 אבו חמדה נ' מדינת ישראל, מיום 8.9.09). אלא שעברו הפלילי של המפקח המוצע האמור לקלוט את המשיב לביתו, רחוק מלהיות מינורי. אף אין מדובר בעבר פלילי נטול קשר לעבירות בהן מואשם כעת המשיב, או בעבר כה רחוק המאפשר לסמוך על המפקח שלא יפר את האמון הניתן בו ויצליח לנטרל את הסיכון המשמעותי

הנשקף מהמשיב. המפקח הנוסף, המתגורר בביתו של המעסיק, הנו אדם צעיר - צעיר יותר מהמשיב - שאף שירות המבחן לא ראה בו מפקח עיקרי אלא מפקח נוסף לצד המעסיק האמור לשמש מפקח ראשי. נוכח העבר הפלילי המשמעותי של המעסיק, מצד אחד, ורמת הסיכון וחשש ההימלטות הנשקפים מהמשיב לאור טיב וחומרת העבירות שביצע לכאורה, מצד שני, לא ניתן לאשר את החלופה המוצעת.

13. לאור כל האמור, אני מורה על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים.

14. המזכירות תשלח את ההחלטה לבאי-כוח הצדדים (בהסכמתם).

ניתנה היום, ד' שבט תשע"ד, 05 ינואר 2014, בהעדר הצדדים.

משה סובל, שופט